

УДК:

Козаченко Дарина

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (Україна)

ФІНАНСОВИЙ АУДИТ ЯК МЕХАНІЗМ ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ

Kozachenko Daria

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil (Ukraine)

FINANCIAL AUDIT AS A MECHANISM OF ECONOMIC CONTROL

Фінансовий аудит є важливим елементом економічного контролю, адже він дозволяє забезпечити достовірність фінансової інформації, що є основою для прийняття управлінських рішень. Він виступає як незалежна перевірка фінансової звітності підприємств, організацій та державних установ, допомагаючи виявити порушення, неефективні практики або шахрайство, що можуть серйозно вплинути на фінансову стабільність.

Основною метою фінансового аудиту є підтвердження правильності і точності фінансових звітів відповідно до встановлених стандартів. Аудит не обмежується лише перевіркою бухгалтерських документів; він включає оцінку ефективності внутрішнього контролю, виявлення недоліків у фінансовому управлінні та пропозиції щодо покращення процесів. Це дає змогу не лише виявити проблеми, а й допомогти підприємствам вдосконалити управлінські практики та зменшити ризики фінансових порушень у майбутньому. В Україні такими стандартами виступають як національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО), так і Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). Не менш важливим аспектом є роль фінансового аудиту в забезпеченні економічної прозорості, яка є необхідною для залучення інвестицій, підвищення довіри до фінансових установ та покращення взаємодії з державними органами. Аудит дозволяє створити ефективну систему фінансового контролю, яка дає змогу всім зацікавленим сторонам отримувати достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства або організації, що, в свою чергу, сприяє розвитку економіки в цілому. Аудит також має важливе значення для запобігання фінансовим зловживанням та недолікам в облікових системах. Оскільки фінансова діяльність підприємств і державних установ є складною і багатоетапною, аудит допомагає у виявленні неточностей у звітності, помилок у розрахунках або несумісностей із законодавством, що можуть призвести до серйозних економічних наслідків. Важливо зазначити, що для ефективного проведення фінансового аудиту необхідно забезпечити незалежність аудиторів, щоб вони могли об'єктивно оцінювати ситуацію, не залежачи від інтересів клієнта. Фінансовий аудит базується на таких принципах, як незалежність, об'єктивність, професіоналізм та конфіденційність. Аудиторська перевірка включає кілька етапів: планування аудиту; оцінку ризиків; збір аудиторських доказів; аналіз фінансових документів; складання висновку.

У ході перевірки аудитори використовують різні методи перевірки, зокрема:

- Документальну перевірку – аналіз бухгалтерських записів, фінансових звітів та первинних документів.
- Аналітичні процедури – оцінку фінансових показників, порівняння даних за різні періоди.
- Тестування внутрішнього контролю – перевірку ефективності внутрішніх механізмів управління фінансами.
- Оцінку ризиків – аналіз можливих загроз фінансовій стабільності підприємства.

Важливою умовою ефективності фінансового аудиту є професіоналізм і доброчесність аудиторів. Їхня незалежність, дотримання етичних стандартів та

постійне підвищення кваліфікації мають вирішальне значення. У сучасних умовах, коли фінансові процеси швидко ускладнюються, аудитори мають не лише володіти класичними методиками перевірки, а й орієнтуватися в цифрових інструментах аналізу, бути обізнаними у податковому законодавстві, інвестиційному аналізі та ризик-менеджменті. Крім функції контролю, аудит виконує і консультативну функцію. На основі результатів перевірки аудитори надають рекомендації щодо вдосконалення облікової політики, оптимізації податкового навантаження, посилення внутрішнього контролю тощо. Це, у свою чергу, дозволяє керівництву підприємства приймати більш ефективні управлінські рішення.

Аудит поділяється на внутрішній і зовнішній.

Внутрішній аудит — це систематичний процес, який проводиться всередині організації для моніторингу ефективності систем контролю, управління ризиками та дотримання процедур. Його завданням є постійний аналіз і вдосконалення внутрішніх процесів. На великих підприємствах, особливо в транснаціональних корпораціях, внутрішній аудит часто є незалежним підрозділом, який підпорядковується безпосередньо раді директорів або наглядовій раді.

Зовнішній аудит — це незалежна оцінка, яку проводить стороння аудиторська фірма. Він має вищий рівень довіри, оскільки є неупередженим і підзвітним не підприємству, а суспільству, інвесторам, державі.

Найкращий ефект досягається, коли ці два типи аудиту взаємодіють. Внутрішній аудит забезпечує постійний контроль, а зовнішній — оцінює його ефективність і надає додаткові висновки. У європейській та американській практиці існує ціла модель інтегрованого аудиту, де внутрішній і зовнішній аудит працюють у тандемі.

Технологічний розвиток і глобалізація економіки ставлять нові виклики перед аудиторською практикою. Зокрема, використання новітніх технологій та автоматизованих систем бухгалтерії змінює підходи до проведення аудиту. Виникає потреба в адаптації методів перевірки до нових умов, зокрема при роботі з великими даними та інтегрованими фінансовими системами.

Фінансовий аудит є важливим інструментом економічного контролю, оскільки він сприяє не лише виявленню фінансових порушень, але й покращенню ефективності управління фінансами в організаціях. Аудит допомагає встановити обґрунтовані механізми контролю, які дозволяють забезпечити стабільність та розвиток підприємств і національної економіки загалом. Тому його роль в сучасному світі є надзвичайно актуальною.

Список використаних джерел:

1. Аудиторська палата України. URL: <https://www.apu.com.ua/> (дата звернення 04.05.2025)
2. Аудит як форма фінансово-економічного контролю. URL: https://arm.navs.edu.ua/books/sud_buh/files/Tema_9.pdf (дата звернення 04.05.2025)
3. Давидюк, Т. В. (Ред.). (2021). *Облік, аудит і оподаткування: теорія та практика*. Харків: НТУ «ХП».
4. Краузе О. Сучасний стан та перспективи розвитку економічного контролю в умовах діджиталізації / Розвиток соціально-економічних систем в геоелектронному просторі»: монографія /за ред.. С. Співака. Тернопіль, ФОП Паляниця В. А., 2024. С. 49-83.
5. Шевчук, О. А., & Лісовий, А. В. (2020). *Державний фінансовий аудит: проблеми теорії і практики*. Ірпінь: Університет ДФС України.